

АВТОРСКА СПРАВКА

за приносния характер на трудовете

на Николай Кирилов Михайлов,

представени за участие в конкурса за доцент по професионално направление 3.5.

Обществени комуникации и информационни науки (връзки с обществеността – социология на публичната комуникация)

обявен в ДВ, бр. 47/21.06.2016 г.

Монография:

Комуникацията – социални и морални контексти, 2016

Монографията е насочена към широк кръг читатели – специалисти и неспециалисти, студенти, изследователи, работещи в сферата на комуникациите. Целта и е да разшири изследователското поле на различните комуникационни феномени като ги постави в различни контексти – социален и морален. Без да има претенции за еднозначни дефиниции, монографията поставя ударението най-вече върху социологическото и етическо преосмисляне на понятието „публична комуникация”, които са изключително актуални в съвременното общество. Вниманието ми е привлечено от проблема за социалната активност на личността, която сякаш се реализира и чрез моделите, които публичната комуникация задава в обществото. Тези модели променят не само социалната структура, но и самото социално и етическо знание в посока на неговата откритост. Затова в разработката бих определил като приносни редовете, посветени на публичната социология и идеите на нейния създател М. Буравой, който макар и да гостува у нас е сравнително слабо известен като учен. Ролята на централна идея в монографията е отредена на схващането, че характерното за съвременните общества и тяхната нравственост е свързано с появата на публичността като нова социална същност, която оказва влияние върху промяната на функционирането на всички обществени отношения. На първо място тук трябва да спомена фрагментаризацията, плурализирането на обществото, което има своите последствия и в моралността. Тази фрагментаризация е свързана с проблемите за ценностите, свободата, комуникационните технологии, идентичността и т.н. Разгледани са различни модерни теории на български и чужди автори, които обясняват феномена публична комуникация. Повечето от тях настояват, че обществото няма да бъде изучено докрай ако което и да е социално изследване схваща обществената реалност отделно от комуникацията. С оглед на това съдържанието е структурирано в няколко отделни, но равнопоставени текста, посветени на комуникацията, професионалната етика,

структурата на публичната комуникация, проблема за идентичността, смисълът на социалното и т.н. Изводът може да се обобщи с разбирането, че общите задачи на етиката и социологията днес са да преоткриват, преосмислят, но понякога и да преформулират смятани за общоприети категории и норми в светлината на феномена на комуникацията като форма на социално взаимодействие, начините по които тя функционира и инструментите, които използва.

Статии:

2011: Моралът като есенция на християнската вяра и мироглед, в тематичен сборник „Динамика на световните религии и значение на ортодоксалността, ISSN- 313 – 9703

В публикацията защитавам тезата, че християнството наследява един монотеизъм, на когото то придава много силен нравствен заряд. То се превръща в едно уникално световно културно явление, което обединява, синтезира в себе си най-различни философски, нравствени, социални и религиозни влияния. Стремехът към нравствено съвършенство, идеята за неограничаването на света само с материалното, акцентът върху духовното, изискването за (първоначално) всеобщо религиозно братство и решаването на конфликти чрез средствата на морала, превръща християнството в световен нравствен светоглед. То дава отражение върху цялата палитра от човешки взаимоотношения в земите, приели го като религиозна доктрина, оформящо и досега тяхната култура, нравственост и идентичност.

2012: Българският православен етос във века на глобализацията, в Религия, ценности, ортодоксалност и интеркултурен диалог, ISSN – 1313-9703

Българският православен етос е привлекателен обект на изследване, доколкото той е част от българската национална идентичност. От друга страна в условията на глобализация не може да очакваме, че православието е единствен или задължителен светогледен избор за българите. Етосът обаче се определя като съвкупност от нравствени черти и следователно всяка негова промяна или дори разрушаване неминуемо засяга и етноса или индивидите, които са негови носители. Промената на българския етос във времената на глобализация несъмнено влияе и върху отношението към православието като част от националното съзнание. Как този етос се променя с „идването“ на либералните свободи, между които „универсални ценности“ и избор на религия? Да останеш верен на традиционната култура, на паметта и вярата на народа си, според мен, означава по специфичен начин да останеш свободен.

2012: Съвременната наука като единство от знание и ценности, в Съвременни предизвикателства във философията, ISBN 978-954-397-030 -8

Основната цел на текста е да изследва взаимоотношението етика –наука и също така промяната на етоса на учените в съвременните условия. Прави се опит да се докаже, че категорията отговорност е неизменна част от професионалната етика на учения, като това придава силен морален акцент на всяка научна дейност. Науката означава търсене на ново знание, но от друга страна тя не може да е само установяване на факти и е невъзможна без ценностите на учения, без етиката, следователно и без философията. По такъв начин чрез диалог и събеседване и дори лично преживяване, доколкото те са част от етоса на учения, науката изразява и пази човешките свобода, живот и самостоятелно мислене.

2013 : Етичното проблематизиране на културата, сп. Философски алтернативи, бр.4, ISSN 0861 – 7899

Всички етически проблеми са вплетени в човешките личностни характеристики, способности и интерпретации. Етиката никога не е преставала да търси онова човешко съвършенство, наречено идеал и от тук произлизат и различните етически парадигми, изразяващи проблематизирането на културата, които може да разпознаем във философската история на Европа. Културата винаги означава самоидентификация на човека или на цялото общество в условия на промяна. Статията разглежда три определящи етико – културни парадигми в развитието на Европа. Първата е на древна Гърция, която изгражда морала и културата на етиката на добродетелите, втората, родена през 16 –ти и 17 ти век – на утилитарния и общополезен индивидуализъм, наричан свобода, третата – на ценностите, конфликта и промяната. Етиката и нейните парадигми са неизменна част от човешката култура. Във всяка област на културно развитие може да намерим морални ценности и мотиви. Етиката е хуманитарна, човекознаеща и затова е немислима, а и силно повлияна от други науки, интересувачи се от човека – социология, психология, антропология, социална психология, дори и психиатрия. Нашата съвременна култура е култура и морал на демократичното равенство.

2013: Ecological feminism as radical ecological consciousness, Journal of Balkan ecology, ISSN 1311-0527, vol. 16 (в съавторство)

В последните години все повече променящата се социална среда изправя етиката пред нови предизвикателства, които изискват преосмисляне на основни нейни категории и понятия. Това се отнася особено за отношението на етиката с екологията, схваната като изискване за промяна на човешкото поведение и отношение на отговорност към природата. Екологията в социален смисъл напоследък се схваща като всяко опосредствано човешко отношение и поведение към средата. Следващите от това човешко поведение проблеми са се превърнали в глобални, тъй като всички наши идеи за господство на човек над природата са породени от идеята за господство на човек над човека. (М. Букчин) Екофеминизмът е философия и етика, опитваща се радикално да преодолее доминацията на човек над природата и над по слабите членове на обществото – жените. Той настоява върху нуждата за нов морал, нови ценности, нови обществени отношения с други думи – за появата на ново съзнание и ново поведение, свързано с отговорност, грижа и взаимопомощ към обществото и природата. Екофеминизмът е призван радикално да съчетае диренията за социална справедливост и екологична цялост и устойчивост в името на настоящето, а и на бъдещето.

2013: Постмодерн, комуникации, добродетели във Философски изследвания на виртуалната култура, книга втора, ISSN 13139975

Статията е посветена на един от най – интересните проблеми в етическата рефлексия на 20 –ти век – категоризирането на Другия. В нея се прави опит обаче това категоризиране да се преосмисли през съвременните комуникационни технологии , появата на виртуалното и връзката му с понятието добродетел (virtus). Изследва се разширяването и въздействието на „виртуалната реалност” върху човешките нравствени отношения с появата на кибер общностите. На примера на философията на Е. Левинас е показано че съвременният човек съществува в една комуникативно – поведенческа модалност, т.е. отношенията с Другия са конфликт и диалог едновременно.

2015: Религия, империя, толерантност на Балканите: една етическа гледна точка. В сб. "Хуманизъм, наука и религия Ценности, парадигми и предизвикателства.", Национален съвет на религиозните общности в България, ISBN 978- 954-509-536-8

Проблемът, който разглеждам тук е този за религиозната толерантност в историческа перспектива и като публично отстоявана позиция. Балканите и досега се смятат за място в Европа, в което религиозните конфликти се проявяват най – силно. От падането на Константинопол насам, можем да проследим различни религиозни линии, които очертават влиянието на една или друга религия. Това като че ли обрича балканските народи на противопоставяне. На примера на германския религиозен мислител Николай

Кузански, свидетел на османското завоевание и съчинението, което той написва по този повод – „За мира във вярата“ (1453 г.) се опитвам да посоча, че етиката също предлага изход от това противопоставяне. Той е в осъществяването на моралните идеали на взаимното уважение и зачитане. Толерантността не е пасивно безразличие към религията на другия. Тя е дълбоко морално в основата си понятие, защото дава общ фундамент за взаимно доверие под формата на равенство и зачитане на човешкото достойнство.

2015: Св. Августин и проблемът за висшето благо. Във Философски алтернативи, бр. 3, ISSN 0861- 7899

Проблемът за висшето благо е класически за етиката. В разичните етически системи, това понятие се определя по различен начин. Едно от най- влиятелните формулировки за него е дадена в системата на религиозната етика от св. Августин Блажени. В системата на евдемонизма висшето благо е по скоро предопределеност за човека, доколкото той по природа винаги избира него (като щастие) за крайна цел на поведението си. Св. Августин променя тази постановка като, първо описва по различен начин съдържанието на понятието – да обичаш благото само по себе си, означава да обичаш Бога – и второ, добродетелите, които следват от този стремеж са вече свързани с любовта но не към „вещите“, тъй като тя изчезва заедно с употребата на вещта, а към ближния, която значи взаимност. Така чрез своята интерпретация на понятието „висше благо“, св. Августин застава на прага на религиозния морал, който поставя човек в един по широк контекст на великата светогледна борба на доброто и злото. По този начин етическият идеал на религиозния морал винаги включва идеята за „святото“, доколкото благото е награда, а достигането му зависи винаги от една висша сила – Бога. Тези формулировки на св. Августин са влиятелни и до днес в сферата на религиозните морал и етика.

2015: Безбариерна среда и социални бариери, в Екологическа етика, природа и устойчиво развитие на България, ISBN 978-619-7136-15-9 (в съавторство)

Инвалидността е проблем, който напоследък е обект на засилено внимание от страна на социологията във връзка с модерното понятие за качество на живота. Днес доминиращата концепция за инвалидност е социално ориентирана. Според нея същността на инвалидността са не толкова индивидуалните ограничения, породени от увреждания, а последиците от лоша социална организация. Теоретичната основа на статията се базира на идеите на М. Фуко за силната роля на езика и символността в конструирането на социалните идентичности и разликата, която той прави между „нормалното“ и „патологичното“. Тази разлика според френския мислител е и форма на

власт. Тази власт според изследването се изразява в появата на ограничения, архитектурни „бариири” в градските пространства, които изразяват социални практики на неравенство към хората с увреждания. Увеличаването на достъпността на средата със сигурност ще допринесе за преодоляването на социалните ограничения, но преди всичко трябва да започнем с преодоляване на ограниченията на т.нар. „символни бариири” в съзнанието си, които разделят не средата, а хората, които живеят в нея.

2016: Етика, нравственост, насилие в в Геостратегическата ситуация и бежанските вълни, ISBN 978-619-160-615-3

Статията е посветена на разглеждане на проблема за насилието в съвременните условия от гледна точка на етиката. На основата на идеите на руския етик А. Гусейнов отбелязвам, че съвременната етическа концепция за насилието е не толкова теоретично знание за самото явление в нравствен план, а практически опит със свои характеристики. В съвременният свят социалните конфликти се увеличават и това изисква преосмисляне на цялата проблематика, свързана с насилието. Последното винаги е свързано със силата, а тя няма само разрушителна форма. Тя е в основата на едно изискване на съвременната нравственост, изискваща с отстояването на социални цели, с издигането на собствен мироглед в свят, основан на увеличаващи се социални неравенства.